

Aanpak slachtofferschap horeca

Quick scan best practices politie

Jack Wever

Aanpak slachtofferschap horeca

Quick scan best practices politie

Amsterdam, oktober 2007

Jack Wever

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Uitwerking vraagstelling	5
2.1	Omschrijving sector	5
2.2	Omschrijving problematiek	6
3	Aanpak quick scan	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Sneeuwbalmethode	11
3.3	Thematische indeling	12
3.4	What works, what doesn't and what's promising	12
4	Analyse	14
4.1	Algemene risicofactoren	14
4.2	Analyse en monitoring	14
4.3	Kwalitatieve geweldsregistratie	15
4.4	Scorekaart Veilig Ondernemen	16
4.5	Quick scan horecagelegenheden	16
5	Communicatie	17
5.1	Wederzijds vertrouwen	17
5.2	Voorlichting aan (potentiële) klanten	17
5.3	Convenant veilige school	17
5.4	Betrekken ouders	18
5.5	Dialogoog met jongeren	18
5.6	Intake nieuwe ondernemers	18
5.7	Vaste aanspreekpunten	19
5.8	Accountmanager Horeca en Veiligheid	19
5.9	Stichting Horecaplatform	19
6	Samenwerking	20
6.1	Kwaliteitsmeter Veilig Uit (KVU)	20
6.2	Convenanten en/of projecten Veilig Uitgaan	20
6.3	Combineren KVO en KVU	21
6.4	Model convenant	21
6.5	Horecatelefoon	22
6.6	Samenwerking met 'collega toezichthouders'	22
6.7	Kwaliteitskring (intern en extern)	23
6.8	Veiligheid in en om hotels	23
7	Preventie	24
7.1	Anti-discriminatie training	24
7.2	Training portiers	24
7.3	Deurbeleid	25
7.4	Preventief fouilleren	25
7.5	Horecakluizen	26
7.6	Alcohol- en drugstests	26
7.7	Contant geld	26
7.8	Openbaar vervoer	26
7.9	Jeugdinterventieteams (JIT)	27

7.10	Audit horecagelegenheid	27
7.11	Scholing 'horecapolitie'	27
7.12	Schouwen	28
8	Toezicht	29
8.1	Zichtbaar aanwezig	29
8.2	Horecadetachment	29
8.3	Samenwerking met portiers en horeca-ondernemers	30
8.4	Controle op 'kwaliteit' portiers	30
8.5	Cameratoezicht	30
8.6	Biketeam	31
9	Eenvoudige repressie	32
9.1	Bejegeningsprofiel	32
9.2	Oproeping	32
9.3	Gebiedsontzegging	32
9.4	Samenscholingsverbod	33
9.5	Blowverbod	33
9.6	Verbod op drinken in het publiek domein	33
9.7	Gebodsborden met vermelding boete	33
9.8	Verbod op messen en steekwapens	34
10	Complexe repressie	35
10.1	Screening vergunningaanvrager	35
10.2	Opsporing en onderzoek	35
10.3	Horeca Interventieteam (HIT)	35
10.4	Aanpak 'verkeerd' publiek	35
10.5	Aanpak stelselmatige geweldpleger	36
10.6	Vertrouwenspersoon	36
10.7	Integraal toezicht horecagelegenheden	36
	Bijlagen	
Bijlage 1	Respondenten	38
Bijlage 2	Inventarisatieformulier	40
Bijlage 3	Relevante websites	42
Bijlage 4	Quick scan horeca (politie Rotterdam)	43

1 Inleiding

De organisaties, die samenwerken in het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing (NPC), willen de criminaliteit gericht tegen het bedrijfsleven aanpakken. Het Actieplan Veilig Ondernemen van het NPC benoemt een aantal concrete maatregelen en acties om binnen afzienbare tijd tot een aanzienlijke verbetering te komen. In 2008 moet de criminaliteit met ten minste 20 % zijn afgenomen.

In het Actieplan krijgt de horeca afzonderlijk aandacht, omdat bedrijven in deze sector vaak slachtoffer worden van delicten. De horeca is één van de meest getroffen sectoren: bijna 60 % van de bijna 40.000 horecazaken¹ wordt jaarlijks slachtoffer van een vorm van interne of externe criminaliteit². Per jaar worden er in de horeca in totaal 290.000 delicten gepleegd met een schadepost van vele tientallen miljoenen euro's³. De meest voorkomende delicten zijn vandalisme, inbraak en overvallen⁴. Daarnaast heeft de horeca te maken met diefstal en geweld.

Als onderdeel van de aanpak van de criminaliteit waar de horeca het slachtoffer van is, heeft de politie op zich genomen om een inventarisatie uit te voeren van de best practices op dit gebied binnen de verschillende politie-regio's. Het gaat daarbij nadrukkelijk niet om de vraag wat de verschillende betrokken partijen doen aan veilig uitgaan maar om voorbeelden (best practices) van wat de politie doet om criminaliteit en overlast waar de horeca het slachtoffer van is, terug te dringen

Met deze inventarisatie wil de politie er voor zorgen dat het kennisniveau op dit terrein in alle regio's gelijk wordt getrokken en men beschikt over een actueel palet aan mogelijke maatregelen.

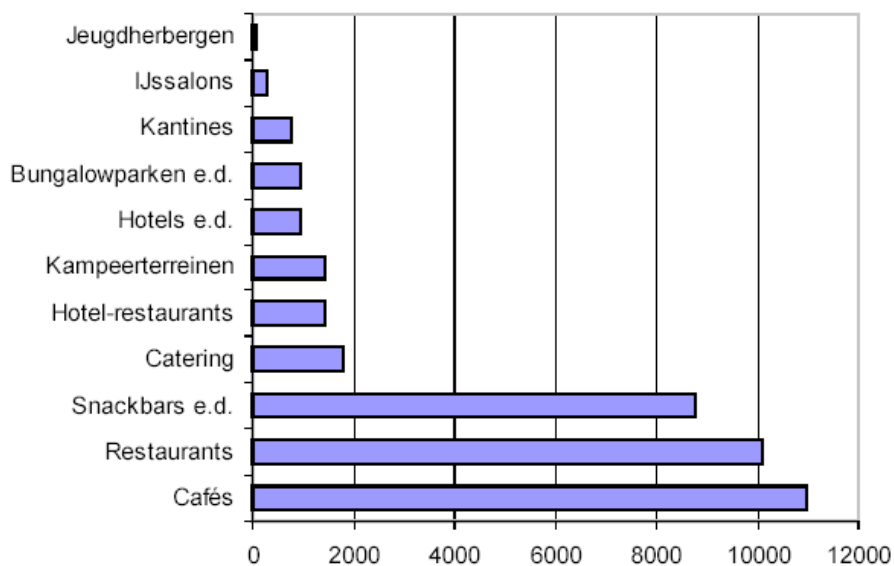
- Noot 1 Het Centraal Bureau voor de Statistiek telde op 1 januari 2003 37.550 horecaondernemingen. Verder zijn bij de Kamers van Koophandel 51.044 hotels, café's, restaurants en kampeer/vakantieverblijven ingeschreven.
- Noot 2 Visser, J., Frederikse, R. & Hermans, E. (2002) *Slachtofferschap criminaliteit bij bedrijven en instellingen. Monitor bedrijven en instellingen: nulmeting onder 5000 vestigingen*. Amsterdam: NIPO Consult.
- Noot 3 Schattingen van de totale (directe en indirecte) schade lopen uiteen. Het onderzoek 'Horeca en Veiligheid' (1997, Geveke e.a) schat de schade in de horeca tussen 95 en 115 miljoen euro. De 'Monitor Bedrijven en Instellingen (2002, Visser e.a.) spreekt van een schadepost van de horeca van 50 miljoen euro als gevolg van externe criminaliteit.
- Noot 4 Geveke, H., Joosten, R., Braam E. & Mertens, N. (1997). *Horeca en veiligheid. Verslag van een kwantitatief onderzoek onder ondernemers de Nederlandse Horeca*. Den Haag: B&A-Groep.

2 Uitwerking vraagstelling

2.1 Omschrijving sector

De horeca bestaat uit verschillende typen ondernemingen, waarvan cafés, restaurants, cafetaria's/lunchrooms/snackbars het meest voorkomen.

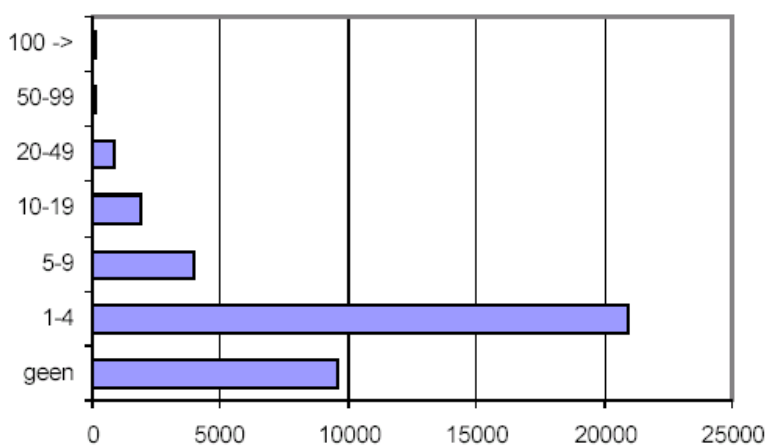
Horeca-ondernemingen naar type (2003)

Bron: CBS

Daarnaast zijn de meeste ondernemingen klein: niet meer dan zo'n acht % heeft tien of meer werknemers in dienst

Horeca-ondernemingen naar aantal werknemers (2003)

Bron: CBS

2.2 Omschrijving problematiek

Uit de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2005 blijkt dat in de sector horeca bijna de helft (45%) van de bedrijfsvestigingen de afgelopen 12 maanden te maken heeft gehad met één of meer vormen van criminaliteit. Dit zijn in totaal circa 18.000 bedrijven. Op basis van de geraadpleegde registraties, zou dus gesteld mogen worden dat het slachtofferschap significant gedaald is ten opzichte van 2004, toen 47% of 19.000 bedrijven nog te maken hadden met criminaliteit.

Het slachtofferschap is het hoogst onder cafés, waarvan 47% te maken heeft met criminaliteit. Restaurants hebben hier minder mee te maken, maar alsnog wordt 43% van de restaurants getroffen door criminaliteit. Horecazaken in het centrum hebben meer te maken met criminaliteit (49%) dan bedrijven buiten de stad (39%).

Een vijfde van alle horecavestigingen is meervoudig slachtoffer (18%), dat wil zeggen dat zij getroffen worden door meer dan één vorm van criminaliteit. In vergelijking met 2004 is dit een hele lichte afname, toen 19% van de horecabedrijven meervoudig slachtoffer was.

Niet alleen het algemene slachtofferschap is relatief hoog onder cafés, ook het meervoudig slachtofferschap. Een vijfde (20%) van de cafés heeft te maken met meer dan één soort criminaliteit (tegenover 18% gemiddeld). Restaurants zijn iets minder vaak meervoudig slachtoffer; daar wordt 16% getroffen door meer dan één soort criminaliteit.

Opvallend is dat twee derde van de horecabedrijven (68%) criminaliteit niet als een probleem ziet. Daarentegen beschouwt een derde (32%) van alle horecavestigingen criminaliteit in meer of mindere mate als een probleem voor de bedrijfsvoering.

Onder horecabedrijven die slachtoffer worden van criminaliteit, is inbraak het delict dat het meest geregistreerd wordt. Uiteraard zegt registratie vaak meer over de bereidheid om aangifte te doen dan over het daadwerkelijk voorkomen van een incident maar dat terzijde. Onderstaand overzicht geeft in ieder geval wel een indicatie van de aard van de criminaliteit waar de horeca het slachtoffer van is.

Getroffen horecabedrijven die delict registreren		2004	2005
(aantal slachtoffers in 2005)		%	%
Inbraak	(slachtoffers n=1.478)	39	43
Geweld	(slachtoffers n=928)	29	32
Diefstal	(slachtoffers n=1.701)	30	31
Vernieling	(slachtoffers n=2.452)	25	27

Bron: TNS NIPO, 2005

Basis: slachtoffer van het betreffende delict

2.2.1 Inbraken

De horeca is iets vaker dan andere sectoren slachtoffer van inbraken. Daar is geen duidelijke verklaring voor want er zijn geen risicofactoren die specifiek zijn voor de horeca. Veel risico's zijn gerelateerd aan uitgaan: het bezoek aan cafés en discotheken in uitgaansgebieden.

In onderzoek door het WODC⁵ wordt wat inbraak betreft een onderscheid gemaakt tussen inbraak in gebouwen en inbraak in bedrijfswagens. Van de horecabedrijven heeft 13,2% in 2005 te maken gehad met inbraak in gebouwen. Van alle vestigingen in de horeca is 3,6% in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer geweest van inbraak in bedrijfswagens.

2.2.2 Diefstal

Onder diefstal wordt verstaan het wegnemen van zaken die eigendom zijn van het bedrijf. Het kan hier zowel gaan om diefstal door het eigen personeel of om diefstal door derden.

Circa een zesde van de horecabedrijven (16%) heeft te maken met een of meer vormen van diefstal. Dit verschilt niet significant van 2004, toen 17% slachtoffer werd van diefstal. In totaal gaat het om ruim 7.000 vestigingen. Het gaat voornamelijk om diefstal uit gebouwen (15,4%). Een klein deel van de bedrijven heeft te maken met diefstal *uit* transportmiddelen (1,9%) of diefstal *van* transportmiddelen zelf (1,5%).

2.2.3 Vernielingen

Onder vernielingen wordt verstaan het opzettelijk beschadigen van bezittingen van bedrijven waarbij de dader niet handelt uit winstbejag. Het kan hierbij gaan om opzettelijke vernieling, brandstichting, of het aanbrengen van graffiti aan bedrijfsgebouwen, op transportmiddelen of andere eigendommen.

Er wordt geschat dat jaarlijks ruim 150.000 bedrijven en instellingen slachtoffer zijn van vernielingen.⁶ Bedrijven en instellingen doen ten opzichte van andere typen delicten minder vaak aangifte na een vernieling. Vernieling wordt ten opzichte van andere delicten wel vaak gemeld bij de politie.

Binnen de sector horeca heeft een kwart (24%) van de bedrijven te maken met dergelijke vernielingen. Dit komt neer op circa 10.000 vestigingen. In 2004 hadden evenveel horecabedrijven (24%) te maken met vernieling. Het gaat in de horeca vooral om vernieling aan bedrijfsgebouwen (21%). Vernieling aan de transportmiddelen komen in mindere mate voor (7%).

Noot 5 WODC, Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2005

Noot 6 Visser, J., Frederikse, R. & Hermans, E. (2002). Slachtofferschap criminaliteit bij bedrijven en instellingen. Monitor bedrijven en instellingen: nulmeting onder 5000 vestigingen. Amsterdam: NIPO Consult.

Ten opzichte van andere sectoren is de horeca vaak slachtoffer van vandalisme. Het patroon van het delict (profiel van de dader, profiel van slachtoffer en de omstandigheden/omgeving waarin delict wordt gepleegd) verschilt niet van dat van vandalisme tegen andere sectoren. De aanwezigheid van veel uitgaanspubliek - waaronder (potentiële) daders - en het gebruik van drank en/of drugs maakt het slachtofferschap onder de horeca groot.

Onderzoek wijst uit dat daders van vandalisme jong en gevoelig voor groepsgedrag zijn. De daders kiezen bij voorkeur hun doelwit in een omgeving waar toezicht (en betrokkenheid) van politie, personeel van de horeca-ondernemer, passanten en bewoners laag is. Een vervuilde en beschadigde omgeving (in de horecagelegenheid zelf of in het uitgaansgebied) vormt een extra prikkel. Specifiek voor de horeca is dat (potentiële) daders zich in grote aantallen in of nabij het doelwit bevinden. Voorts werkt de consumptie van alcohol en/of drugs drempelverlagend.

2.2.4 Inbraak

Volgens Geveke et al⁷ is 31,5 % van de horecaondernemers in 1996 wel eens slachtoffer geworden van poging tot inbraak en is 25,5 % slachtoffer geworden van inbraak. Bij deze cijfers is er geen onderscheid gemaakt naar typen horecaondernemers. Meer recente cijfers zijn afkomstig van het NIPO⁸. Deze cijfers geven aan dat 18 % van de horecaondernemingen in het jaar 2001-2002 slachtoffer is geworden van inbraken in gebouwen of transportmiddelen. Gemiddeld is 15 % van alle bedrijven en instellingen in Nederland in die periode slachtoffer geworden van inbraken. Horecaondernemingen zijn dus iets vaker dan gemiddeld slachtoffer van dit delict.

In tegenstelling tot vandalisme en overvallen zijn de risicofactoren voor inbraken in horecaondernemingen weinig horecaspecifiek. De aanwezigheid van contant geld is geen horecaspecifieke risicofactor, maar contant geld is wel een gebruikelijk betaalmiddel in een aantal typen horecaondernemingen, zoals snackbars en cafés.

2.2.5 Overvallen

Hoewel de horeca de laatste jaren minder wordt getroffen door overvallen, is in vergelijking tot andere sectoren het slachtofferschap onder de horeca groot. De (vermeende) aanwezigheid van contant geld, het open en toegankelijke karakter van de bedrijfstak en de openingstijden maken horecaondernemingen ten opzichte van andere sectoren kwetsbaar voor overvallen.

Noot 7 Geveke, H., Joosten, R., Braam E. & Mertens, N. (1997). *Horeca en veiligheid. Verslag van een kwantitatief onderzoek onder ondernemers in de Nederlandse Horeca*. Den Haag: B&A-Groep.

Noot 8 Visser, J., Frederikse, R. & Hermans, E. (2002). *Slachtofferschap criminaliteit bij bedrijven en instellingen. Monitor bedrijven en instellingen: nulmeting onder 5000 vestigingen*. Amsterdam: NIPO Consult.

Overvalcriminaliteit vormt een klein percentage van alle geregistreerde criminaliteit in Nederland. Het delict levert echter een grote bijdrage aan de onveiligheidsgevoelens van burgers. Een overval is voor veel slachtoffers een traumatische ervaring. Overvallen worden sinds 1965 geregistreerd. In 1992 is het Landelijk Overvallen Registratie Systeem (LORS) ingevoerd onder beheer van de Nationale Recherche Informatie.

Ten behoeve van een onderzoek in opdracht van het Ministerie van Justitie heeft de NRI een aantal cijfers met betrekking tot de verschillende typen horecaondernemingen geanalyseerd. Deze cijfers zijn van de periode 1998-2004 en zijn weergegeven in onderstaande tabel. Het type horecaonderneming dat in 2003 en in de eerste helft van 2004 het meeste risico loopt om overvallen te worden is de snackbar. In 2000 en 2001 waren de maaltijdbezorgers het vaakst slachtoffer, maar het aantal overvallen op deze groep is flink afgenomen in de jaren daarna.

Overvallen naar horecasector 1998-2004 in absolute aantallen

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Café, discotheek	69	47	48	40	43	43
Coffeeshop	25	38	21	23	23	14
Hotel	33	35	29	33	47	47
Restaurant	89	105	100	91	80	76
Snackbar	148	132	147	122	116	119
Maaltijdbezorgers	144	122	215	175	84	91
Overige	27	24	21	17	26	37
Totaal	535	503	581	501	419	427

Bron: NRI

2.2.6 Geweld

Onder geweldsdelicten wordt verstaan voorvallen zoals mishandeling, bedreiging, beroving, afpersing, agressief gedrag of een zedendelict. Van alle horecabedrijven heeft een tiende (9%) te maken met één of meer geweldsdelicten tegen het personeel. Dit is geen significant verschil met 2004 (10%). Bedrijven die met geweldsdelicten te maken hebben, gebeurt dit gemiddeld 4,1 keer per jaar.⁹ Vorig jaar lag het gemiddelde op een vergelijkbaar niveau (4,3). Het zijn met name de cafés waar geweldsdelicten voorkomen. Een op de zeven (14%) cafés heeft hiermee te maken. Bij restaurants (7%) en hotels (6%) komen geweldsdelicten minder voor. Horecabedrijven in het centrum van de stad hebben vaker te maken met geweldsdelicten (11%) en bedrijven buiten de stad minder (6%). In de grote steden (11%) wordt de horeca ook iets vaker slachtoffer van geweld.

2.2.7 Overige criminaliteit

De overige vormen van criminaliteit die worden genoemd zijn zeer divers van aard. Verschillende vormen van oplichting en fraude (25%) en wanbetaling (17%) worden het meest genoemd. Daarnaast noemt 15% van de getroffen bedrijven overlast door drugsgebruik en hangjongeren.

Noot 9 Van de door geweldsmisdrijven getroffen bedrijven geeft 67% aan het door hen genoemde aantal delicten zeker te weten en 33% geeft aan het te schatten (Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2005).

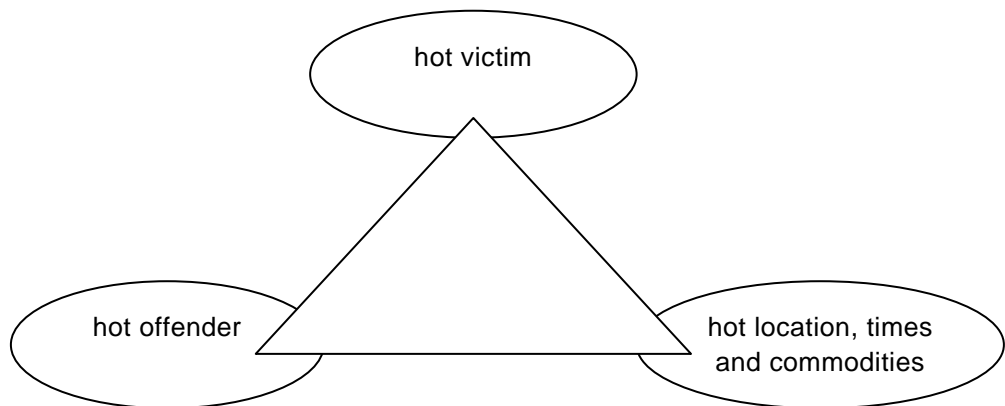
Gezien het feit dat de ondervraagden deze vormen spontaan noemen, kan geconstateerd worden dat dit *in de perceptie van de ondervraagden* gaat om criminaliteit. Bedrijven die te maken hebben met dergelijke overige criminaliteitsvormen, overkomt dit met een gemiddelde frequentie van 20 keer per jaar. Op basis hiervan wordt het totale aantal overige delicten op 42.000 per jaar geschat. In 2004 betrof het gemiddeld 15 keer per jaar en 40.000 delicten, maar dit wijkt niet significant af van het geraamde aantal dit jaar. Cafés hebben buitenproportioneel veel te maken met vechtpartijen (14% tegen 8% gemiddeld). Hotels en pensions kampen vaker met klanten die niet betalen (34% tegen 17% gemiddeld).

3 Aanpak quick scan

3.1 Inleiding

Een lastig probleem bij het treffen van maatregelen is de diversiteit aan delicten waar de ondernemingen het slachtoffer van kunnen worden, gekoppeld aan de diversiteit aan ondernemingen, naar type, naar omvang en naar omgeving.

Er zijn derhalve nogal wat risicofactoren waar je naar zou kunnen kijken. Idealiter zou je per type incident de risicofactoren willen benoemen om daar vervolgens maatregelen aan op te hangen. Bij een dergelijke insteek kan een onderscheid gemaakt worden tussen risicofactoren die verband houden met dader, gelegenheid en slachtoffer. Deze ordening wordt veel gebruikt in literatuur over criminogene factoren (in de vorm van de zogeheten crime triangle).

Het probleem daarbij is echter dat de meeste maatregelen van invloed zijn op diverse risicofactoren en er dus geen duidelijke causale relatie gelegd kan worden. Bovendien zijn risicofactoren niet 'exclusief': een risicofactor kan bijvoorbeeld zowel te maken hebben met kans om slachtoffer te worden bij incident A als de kans om dader te zijn bij incident B.

Daarbij is dit onderzoek nadrukkelijk ingezet als quick scan en niet als een hecht doortimmerde wetenschappelijk exercitie. Vandaar dat gekozen is voor een meer pragmatische benadering.

3.2 Sneeuwbalmethode

Voor deze quick scan is gebruik gemaakt van de zogeheten sneeuwbalmethode. Daarbij wordt een select aantal deskundigen c.q. kennismakelaars benaderd en wordt aan de hand van hun reacties eventueel verder gezocht. Omdat niet elke regio een taakaccenthouder horeca heeft zijn de leden van het landelijk platform PPS politie benaderd. Doorgaans zijn zij accountmanager bedrijfsleven en veiligheid in hun regio of hebben zij een belangrijke rol in het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing in hun regio.

Omdat niet elke regio een vertegenwoordiger heeft in het landelijk platform PPS politie en niet elke regio een RPC heeft is in een aantal gevallen contact gelegd met de politieteams in de grote steden van die regio (in casu Zaandam, Haarlem, Dordrecht, Hilversum en Vlissingen).

In eerste instantie is gebruik gemaakt van een inventarisatieformulier (zie bijlage 2) dat past bij de meer wetenschappelijke insteek zoals beschreven in de vorige paragraaf. Omdat niet alle respondenten uit de voeten konden met dit formulier is ook de mogelijkheid geboden om zelf te bepalen in welke vorm men wil reageren. Zo zijn er reacties ontvangen in Word-format, in Powerpoint-format en in Excel-format.

De ontvangen reacties zijn naast elkaar gelegd en gebundeld. Daarbij was er uiteraard sprake van de nodige overlap tussen best practices dus vandaar dat niet alle aangereikte voorbeelden genoemd worden in dit document. Verder brengt de aard van het onderzoek – een quick scan – met zich mee dat de lijst niet uitputtend is.

3.3 Thematische indeling

Zoals hiervoor beschreven, is het lastig om een causale relatie te leggen tussen een specifieke risicofactor (en type incident) en een bepaalde maatregel. Vandaar dat de best practices niet gebundeld zijn per type delict maar thematisch gebundeld zijn:

- Analyse
- Communicatie
- Samenwerking
- Preventie
- Toezicht
- Lik op stuk
- Repressie

Bij elk voorbeeld staat vermeld op welke politieregio en/of plaats deze betrekking heeft. In bijlage 2 is een lijst met respondenten opgenomen. Indien men meer wil weten of een bepaalde best practice kan men zich in verbinding stellen met de respondent in kwestie. Overigens komen sommige best practices in meerdere regio's voor maar is er voor de leesbaarheid van het rapport voor gekozen om dat niet steeds expliciet te vermelden.

3.4 What works, what doesn't and what's promising¹⁰

Een bekend probleem - en meteen een belangrijke kanttekening bij deze quick scan - is de vraag of de best practices in dit onderzoek echt werken en of ze ook zullen werken als ze elders toegepast worden.

Zolang er nog onvoldoende systematisch evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd naar de effecten van interventies zoals hier verzameld, blijft dat gissen. De enige garantie die wat dat betreft gegeven kan worden, is dat de

Noot 10 Titel van een baanbrekend Amerikaans onderzoek naar de kosten en baten van een groot aantal preventieprojecten voor de US Congress (Sherman et al, 1998).

best practices in dit rapport zijn aangedragen door de regio's zelf en in veel gevallen in enigerlei vorm ook in andere regio's voorkomen.

Daarom een aanbeveling voor politiemensen die zich bezighouden met veilig uitgaan: zorg bij de toepassing van een nieuw instrument voor een degelijke evaluatie. Enerzijds 'verkoop' een instrument beter als bewezen kan worden dat het werkt. Anderzijds biedt een goede evaluatie voorwaarden voor geslaagde toepassing in andere regio's.

4 Analyse

4.1 Algemene risicofactoren

Als het gaat om criminaliteit en overlast waar de horeca het slachtoffer van is dan hebben de belangrijkste risicofactoren enerzijds te maken met de dadergroep en anderzijds met de gelegenheid.

Dadergroep

- Jong
- Gevoelig voor groepsgedrag
- Hoge concentratie van jongeren
- Invloed van alcohol en drugs¹¹

Gelegenheid

- Anonieme omgeving
- Vervuilde of beschadigde omgeving (in de horecagelegenheid of in het uitgaansgebied)
- Open en toegankelijke karakter van de horeca
- (Vermeende) aanwezigheid van contant geld¹²

Van de best practices genoemd in dit rapport mag worden verwacht dat zij effect hebben op één of meerdere van bovengenoemde risicofactoren.

4.2 Analyse en monitoring

Bovengenoemde algemene risicofactoren hoeven niet per se op te gaan voor elk specifiek horecagebied. Daarom is analyse van groot belang: dadergroepen en modus operandi maken het immers mogelijk om gericht op te treden. Daarnaast is het goed te monitoren welke ontwikkelingen er spelen.

Analyse

Bij de aanpak van veilig uitgaan (zoals bij het KVVU) hoort uiteraard ook het hebben (en houden dus monitoren) van de veiligheid. In Almere doet men dit door eens in de drie jaar een enquête te houden onder zowel horeca ondernemers als het uitgaanspubliek. Verder worden jaarlijks de aangiften bij de politie voor het uitgaansgebied geanalyseerd. Aanvullend worden in Almere interviews gehouden met enkele sleutelfiguren zoals wijkagenten en hoofden van scholen. Tot slot worden de uitkomsten van interne audits (zie 7.10) en de schouwen (zie 7.12) meegenomen. Al deze gegevens dienen als basis voor het plan van aanpak dat jaarlijks opnieuw wordt opgesteld.

Noot 11 In Almere organiseert de gemeente voorlichtingsbijeenkomsten over gedragsregels bij het uitgaan. De voorlichting wordt gegeven op scholen door horecaondernemers (doelgroep van 15-17 jarigen). Inmiddels hebben al 60 groepen op verschillende scholen deze voorlichtingsessies bijgewoond. Eind 2007 wordt een DVD samengesteld met tal van praktijkcasussen. De bedoeling is dat de leerkrachten m.b.v. deze DVD deze voorlichtingstraining in 2008 in hun onderwijsaanbod op de school opnemen (bijvoorbeeld in het vak maatschappijleer). Uit deze voorlichtingsbijeenkomsten is naar voren gekomen dat meer dan 80% van de betreffende scholieren indrinkt (dikwijls gewoon bij de ouders thuis) voordat zij uitgaan.

Noot 12 Dit is vooral van toepassing op snackbars en cafés.

In het kader van bovenstaande analyse heeft Almere een analyse laten uitvoeren naar de aard van uitgaansgerelateerde criminaliteit en de momenten waarop die voorkomt. Uit onderzoek is gebleken dat uitgaansgerelateerde criminaliteit in Almere vooral voorkomt op donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag vanaf 21.00 uur tot 07.00 uur.

Monitoring

Naast analyse is het belangrijk om de vinger aan de pols te houden en alert te zijn op trends. Zo werd begin 2006 bijvoorbeeld op basis van een landelijke analyse aan Koninklijke Horeca Nederland aanbevolen speciaal aandacht te vragen bij hun achterban voor overvallen op snackbars. Eind 2005 tekende zich bij dit type bedrijf namelijk een ongunstige ontwikkeling af. Onder meer werd het volgende geadviseerd:

- Houd de buitverwachting zo laag mogelijk en verhoog de pakkans vooral tussen 1800 en 2400 uur.
- Geef een klant extra aandacht in geval die wantrouwen oproept. Leer gedragskenmerken goed herkennen.
- Houdt tijdens schoonmaak werkzaamheden de snackbar gesloten en laat na sluiting absoluut geen klanten meer binnen.
- Open en sluit de snackbar met minimaal twee personen.
- Zorg dat de omgeving van de zaak overzichtelijk en goed verlicht is. En dat van binnen uit te zien is of iemand zich verdacht in de omgeving kan ophouden. Bij twijfel bel de politie, maak een afspraak met de wijkagent of wijkteam over toezicht rond sluitingstijd.
- Zorg dat de kassa zeer regelmatig wordt afgeroomd.
- Tel geen geld in bijzijn van of zichtbaar voor buitenstaanders.
- Zorg voor goed zicht en buitenverlichting bij ingangen en vooral een eventuele achteringang.
- Installeer een camera gericht op kassa en ingang bij een bovengemiddelde bedrijfsomzet.
- Volg bij het toepassen van een dergelijk camerasysteem de uitgangspunten van 'De camera de baas', waarbij speciale aandacht voor het opbergen van de opnameapparatuur. Geconstateerd wordt dat daders steeds meer proberen het beeldmateriaal mee te nemen om herkenning te voorkomen.

Het aantal overvallen bij snackbars is (tot en met de maand november 2006) t.o.v. 2005 wel met 42 procent afgenomen. Omdat niet duidelijk is in hoeverre snackbars bovenstaande adviezen hebben opgevolgd, kan niet gesproken worden van een causale relatie. Wel is dit een voorbeeld van monitoring en advies op maat.

De gemeente Groningen kent ook een vorm van monitoring. Daar wordt middels de zogeheten Thermometer Binnenstad jaarlijks via telefonische enquêtes onder 'algemene' bezoekers van het centrum ondernemers in het centrum, bewoners van het centrum, horeca-ondernemers en horecabezoekers gemeten hoe de veiligheidsbeleving is.

4.3 Kwalitatieve geweldsregistratie

Daarnaast is het echter van belang om de vinger aan de pols te houden en alert te zijn op nieuwe trends. Zo wordt in Enschede maandelijks een kwalitatieve rapportage opgesteld omtrent de ontwikkelingen op het gebied van uitgaansgeweld. Onderwerpen zijn onder andere het aantal geweldsdelicten

binnen horecagelegenheden, spreiding geweld over de dag en geweld tegen politie.

Beoogd wordt inzicht te verkrijgen in het verschijnsel uitgaansgeweld. Hierbij wordt bij de rapportering aangesloten bij de specifieke (informatie) behoefte op afdeling- en districtsniveau.

In Noord-Kennemerland heeft een dergelijke analyse¹³ uitgewezen dat geweldsdelicten vooral worden gepleegd door mannen in de leeftijdscategorie van 18 tot 23 jaar. De geweldsdelicten mishandeling en bedreiging komen het meest voor en worden het meest gepleegd in de nacht van zaterdag op zondag en in de nacht van vrijdag op zaterdag van 24:00 tot 03:00 uur. Het geweld in relatie met horeca vindt plaats in de uitgaanskernen.

Verder is gebleken dat bijna de helft van de geweldsconflicten start in de horecagelegenheid en verder buiten op straat wordt uitgevochten. De andere helft van de delicten vindt plaats ter hoogte van horecagelegenheden en tussen diverse locaties in. De aanleiding van een geweldsdelict is in 28% van de gevallen onenigheid. In 18% van de gevallen weet men niet eens een reden te noemen. Verder spelen een verwijdering uit de horeca, een oude vete/wraak en het sussen van een ruzie een rol.

4.4 Scorekaart Veilig Ondernemen

In Amsterdam heeft het Platform Criminaliteitsbeheersing Amsterdam in 2005 voor het eerst een Scorekaart Veilig Ondernemen opgesteld. Net zoals bij de Veiligheidsindex Amsterdam worden objectieve en subjectieve gegevens vertaald in veiligheidsscores. Omdat er bij aanvang een gemiddelde is genomen als norm, kunnen gebieden vergeleken worden met deze norm en is te zien of er sprake is van een positieve of negatieve ontwikkeling.

In 2007 verschijnt een actuele scorekaart voor Amsterdam en Amstelland. In de scorekaart wordt ook aandacht besteed aan de horeca zodat het een betrouwbaar instrument biedt voor beleid.

4.5 Quick scan horecagelegenheden

In Rotterdam hanteert de politie een zogeheten quick scan van horecagelegenheden op basis van een regionale format (zie bijlage 4). Deze quick scan wordt ingevuld door de coördinatoren horecatakken en valt onder het 'kennen en gekend worden'. Met behulp van de scan wordt tevens een risicoprofielanalyse opgesteld. De indicatoren in deze risicoprofielanalyse worden gebruikt in het kader van het zogeheten signaaltoezicht¹⁴.

Noot 13 Politie Kennemerland, *Geweld in relatie met horeca in Noord Kennemerland*, mei 2003.

Noot 14 Signaaltoezicht is een andere benaming voor een al bestaande vorm van politietoezicht. Binnen horecatakken kan signaaltoezicht echter verstrekkende gevolgen hebben. Indien er signalen of onderbuikgevoelens zijn dat een onderneming niet "deugt" die passen binnen de criteria die al zijn benoemd en vastgesteld in het kader van signaaltoezicht, dan verplicht politie Rotterdam zich om er ook iets mee te doen.

5 Communicatie

5.1 Wederzijds vertrouwen

Als basis voor samenwerking en wederzijds vertrouwen is persoonlijk contact natuurlijk onontbeerlijk. Daarbij gaat het niet alleen om het aloude 'kennen en gekend worden' maar ook om het delen van informatie, het signaleren van problemen en het adviseren over oplossingen. Door te laten zien wat de politie doet (en bereidheid om de aanpak aan te passen aan de situatie) is het mogelijk de horeca te motiveren om zelf ook een steentje bij te dragen.

5.2 Voorlichting aan (potentiële) klanten

Voorlichting over huisregels kan een probaat middel zijn om agressie en geweld te voorkomen. Daarom wordt in sommige gemeenten actief aan voorlichting gedaan richting (potentiële) klanten.

In Eindhoven worden klanten die herkenbaar als groep aankomen (b.v. met een bus) zo mogelijk opgevangen c.q. aangesproken door de politie om voorlichting te krijgen over de geldende uitgaansregels.

In Limburg-Noord wordt door politie en Koninklijke Marechaussee voorlichting gegeven op de Koninklijke Militaire School (KMS) in Weert. De KMS is de school voor onderofficieren bij de Koninklijke Landmacht. Dit naar aanleiding van een aantal incidenten in het uitgaansgebied van Weert. De voorlichting is destijds eenmalig gegeven aan alle studenten en het kaderpersoneel, maar wordt nu ook aan alle nieuwe lichten gegeven. De voorlichting gaat met name om gedrag in het uitgaansgebied en hoe om te gaan met reacties van andere groepen. Militairen zijn vaak herkenbaar als groep en daar komen wel eens reacties op van andere groepen jongeren. De politie geeft daarbij ook aan wat de politie doet en hoe het aangifteproces werkt als er iets gebeurt. Er is ook aandacht voor de consequenties van onaanvaardbaar gedrag.

5.3 Convenant veilige school

In Noord-Holland Noord worden de bestaande *Convenanten Veilige School* uitgebreid met voorlichting over veilig uitgaan. Er bestaat bijvoorbeeld een lespakket over veilig uitgaan genaamd *Way out*. Het pakket betreft een aantal modules over het voorkomen van geweld als gevolg van bepaald gedrag en gebruik van alcohol- en drugs tijdens het uitgaan. Een bijbehorende videoband maakt de boodschap visueel.

De lessen kunnen worden gegeven door de docent zelf, een agent en/of een horeca-exploitant. In een groot aantal gemeenten is *Way out* geïntroduceerd en succesvol gebleken. Een voorbeeld binnen Noord-Holland Noord is de gemeente Castricum. Hier wordt het lespakket verzorgd door een agent en een horeca-exploitant.

5.4 Betrekken ouders

In de gemeente Texel worden ouders betrokken bij de aanpak van uitgaansgeweld door middel van het houden van panelbijeenkomsten waarbij tevens de horeca-exploitanten betrekken zijn. In gezamenlijkheid bespreken zij de problemen die zij ervaren op het gebied van uitgaan en proberen te komen tot een passende aanpak.

In Roermond worden ouders betrokken middels een aangetekende brief. Het betreft hier een pilot die loopt van 1 maart tot en met 1 juni 2007. Alle jongeren t/m 22 jaar die zich schuldig maken aan normoverschrijdend gedrag, of zij nu worden aangehouden of niet, worden aangeschreven. Politie (coördinator openbare orde groep van het betreffende weekend) zorgt voor de opgave van de namen van betrokkenen aan gemeente. De gemeente voert vervolgens een 'controle' uit om te kijken of betrokkene wellicht op een andere manier ook al in beeld is.

De brief wordt verstuurd als betrokkene nog thuis woont bij ouders / verzorgers. De burgemeester ondertekent, waarna de brief aangetekend wordt verstuurd. De burgemeester gaat over tot een persoonlijk gesprek met ouders en betrokkene als er sprake is van herhaling (2e keer) en/of er sprake was van een gedrag dat een grote impact op de openbare orde had. De politie levert dan input voor het gesprek. Na 4 weken wordt er in ieder geval door de coördinator integrale veiligheid met de ouders/verzorgers gebeld om het effect van de brief na te gaan.

5.5 Dialoog met jongeren

Om de problemen op het gebied van uitgaan, het gebruik van geweld en alcohol- en drugsgebruik als veroorzakers hiervan, wordt in Alkmaar samengewerkt met jongeren zelf. De politie Alkmaar en de stichting de Waaier betrekken jongeren bij de aanpak door samen de dialoog aan te gaan. Dit middels het organiseren van een ludieke bijeenkomst. Door ruim honderd scholieren en een zestigtal agenten is gesproken over de onderwerpen alcohol, drugs, verkeer en hanggroepen. Een horeca-exploitant heeft zijn gelegenheid aangeboden om als "hangplek" te fungeren.

5.6 Intake nieuwe ondernemers

Diverse gemeenten in Limburg-Noord houden een gesprek met nieuwe ondernemers in het kader van de wet BIBOB. In Venray sluit de wijkagent aan bij dit gesprek. Hierdoor kan de politie kennis maken met nieuwe ondernemers (kennen en gekend worden). In zo'n gesprek wordt aangegeven dat er screening door de politie gaat plaatsvinden. Volgens de wijkagent werkt dit heel preventief: sommige ondernemers zetten de vergunningsaanvraag niet meer door. Verder komen door de screening bepaalde zaken aan het licht waardoor bepaalde problemen voorkomen kunnen worden.

5.7 Vaste aanspreekpunten

Surveillanten in de Enschedese binnenstad hebben elk een bepaald gebied/straat waarbij zij optreden als eerste aanspreekpunt voor de ondernemers aldaar. Het doel hiervan is het verbeteren en versterken van contact tussen politie Enschede-binnenstad en ondernemers.

5.8 Accountmanager Horeca en Veiligheid

Politie Amsterdam-Amstelland kent het programma Ondernemingen en Veiligheid. Sinds 1 januari 2006 kent dit programma een accountmanager Horeca en Veiligheid aangesteld. De accountmanager is verantwoordelijk voor het opbouwen, uitbouwen en onderhouden van een horecanetwerk in de regio.

In samenwerking met de partners dienen innovatieve projecten gestalte te krijgen die de subjectieve veiligheid in de gelegenheden en de bijbehorende gebieden vergroot, de doelmatige verbinding met de ondernemingen, branches en ketenpartners vergroot en de criminaliteit de horeca betreffend tegenhoudt.

5.9 Stichting Horecaplatform

In de gemeente Eindhoven wordt gewerkt met gebiedsgebonden kwaliteitskringen waarin gemeente, politie, horeca en ondernemers participeren (zie 6.6). Op stedelijk niveau is er daarnaast de Stichting Horecaplatform Eindhoven (SHE). In deze stichting zitten horeca-ondernemers (vertegenwoordigers namens de kwaliteitskringen) en de gemeente. De SHE kijkt naar de gemeenschappelijke zaken voor de gehele horeca.

6 Samenwerking

6.1 Kwaliteitsmeter Veilig Uit (KVU)

Een op landelijk niveau ontwikkeld instrument is de Kwaliteitsmeter Veilig Uit (KVU). Dit instrument is erop gericht de samenwerking tussen betrokken partijen te vergroten.

In Apeldoorn werkt sinds 2005 met de KVU. Daar heeft het een nieuwe impuls gegeven aan de aanpak van horeca en veiligheid, mede omdat het een nieuwe manier van werken is die minder vrijblijvend is. In een convenant is vastgelegd wie waarvoor verantwoordelijk is en wanneer activiteiten uitgevoerd moeten zijn (in een zogeheten maatregelenmatrix).

De veiligheidsanalyse die onderdeel uitmaakt van de KVU, heeft bovendien een aantal problemen pregnanter naar voren gebracht. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van een aanpak van notoire overlastveroorzakers. Deze krijgen een collectieve gebiedsontzegging en horeca-ondernemers kunnen foto's van deze personen op een afgeschermd deel van de website van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) plaatsen¹⁵. Daarnaast heeft de analyse bijvoorbeeld geleid tot aanpak van taxistandplaatsen.

6.2 Convenanten en/of projecten Veilig Uitgaan

Veel andere gemeenten kennen een project of convenant Veilig Uitgaan waarbij duidelijke afspraken worden gemaakt tussen horeca (en portiers), gemeente en politie. Doorgaans hebben deze partijen ook een structureel overleg.

Zo kent Rotterdam sinds 2000 in het centrum het project Horecare (een samenvoeging van de woorden "horeca" en "care"). Zorg tijdens de horecavonden is dan ook precies wat het project inhoudt. Horecare heeft tot doel de veiligheid gedurende de drukste uitgaansavonden en nachten (vrijdag en zaterdag) positief te beïnvloeden door preventief aanwezig te zijn en verstoringen van de openbare orde zoveel mogelijk in de kiem te smoren. Zo nodig wordt repressief opgetreden.

Samenwerking is gezocht met de partners, ondernemers en beveiligingsbedrijven. Vanuit de politie is nauw contact met de branche en worden kwaliteitsbijeenkomsten (zie ook 6.7) georganiseerd. Dit jaar is het toezichtsmodel uitgebreid en zijn collectieve toegangsverboden voor notoire overlastgevers ingevoerd. Daarnaast zal aansluiting worden gezocht met het landelijke alcoholbeleid om zodoende de agressie en het geweld tijdens het uitgaan te verminderen.

Noot 15 De politie in Apeldoorn mag geen foto's op de website van KHN plaatsen. In Deventer heeft het OM aan de politie echter toestemming verleend om foto's van winkeldieven op een afgeschermd deel van de website te plaatsen. Vandaar dat de politie in Apeldoorn wil proberen om alsnog toestemming te krijgen.

In 2001 is in Roermond het convenant Veilig Uitgaan gesloten tussen Horeca Nederland, de politie, het OM en de gemeente Roermond. De gemeente heeft regelmatig met de politie en een vertegenwoordiging van de plaatselijke afdeling van Horeca Nederland rond de tafel gezeten over de werking van het convenant. De 'lijnen' zijn kort en indien noodzakelijk weten partijen elkaar snel te vinden. Iedere maandagochtend wordt in het portefeuillehoudersoverleg Integrale Veiligheid het uitgaansweekend besproken. Het convenant is hiervoor de leidraad.

6.3 Combineren KVO en KVV

In Maastricht heeft men getracht een relatie te leggen tussen KVV en KVO-W. Dit omdat horecazaken veelal in winkelgebieden gevestigd zijn. Uiteindelijk is dit niet gelukt omdat de belangen erg tegenstrijdig zijn. De winkeliers willen overdag klanten in het centrum en niet 's avonds want dan zorgen deze vaak voor overlast. De horeca heeft vaak geen behoefte aan klanten overdag maar wel 's avonds en tot het liefst zo laat mogelijk.

In Almere is geprobeerd om KVO en KVV aan elkaar te koppelen tot één project. Het ministerie van Justitie heeft hier onderzoek naar laten verrichten maar de conclusie was dat het (in ieder geval in Almere Centrum) niet mogelijk is. De belangen tussen winkeliers en horeca zijn te tegengesteld en de te nemen acties zijn te divers om er een gezamenlijk project van te maken. In Scheveningen is het overigens gelukt maar dat zou er mee te maken kunnen hebben dat daar het aantal winkels relatief klein is.

In Amsterdam is men onlangs gestart met de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan op het Marie Heinekenplein. Daarbij zal getracht worden om een nauwe verbinding te leggen met het KVO. De intentie is om KVV en KVO voorzover dat lukt niet los van elkaar in eenzelfde gebied te laten ontwikkelen. De externe procesbegeleiders voor KVO komt van het Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD) en die voor KVV van Koninklijke Horeca Nederland (KHN).

6.4 Model convenant

In de Achterhoek wordt per gemeente met verschillende horecaconvenanten gewerkt. Hierdoor ontstaan verschillen in beleid en uitvoering. Aangezien de politie gemeentelijk grensoverschrijdend werkt, wordt gestreefd naar een uniform convenant voor de hele Achterhoek.

Dit modelconvenant bevat afspraken tussen horeca, gemeente, politie, brandweer en het Openbaar Ministerie. Het heeft als doel de kwaliteit van het uitgaan te bevorderen en daarnaast de veiligheid optimaal te dienen.

Iets soortgelijks is gebeurd in Drenthe waar ook een regionaal model horecaconvenant is ontwikkeld (zie www.veiligdrenthe.nl).

6.5 Horecatelefoon

In Enschede kent men de zogeheten horecatelefoon. Het telefoonnummer van dit toestel is in het kader van Convenant 'Veilig Uitgaan' verstrekt aan alle horecagelegenheden in de Enschedese binnenstad. Dit maakt direct en snel contact mogelijk tussen horeca-ondernemer en politie op straat.

Het zogeheten Horecadetachment van de politie in Eindhoven (zie ook paragraaf 8.2) heeft eigen 'meldkamer' waarvan het telefoonnummer bekend is bij de horeca. Dit enerzijds om de regionale meldkamer te ontlasten en anderzijds uit praktische overwegingen. De personen die de 'intake' doen, zijn in het horecagebied bekend, weten de uitgaansgebieden te liggen en kennen soms ook de uitbaters en/of portiers. Daarom hebben genoemden het telefoonnummer van de 'horecameldkamer' de communicatie van het gehele detachement regelt en het journaal bijhoudt. Men werkt op een apart portofoonnetwerk zodat communicatie direct en snel gaat.

6.6 Samenwerking met 'collega toezichthouders'

Samenwerking tussen politie, portiers en horeca-ondernemers is de basis voor een goede aanpak van veilig uitgaan. In de regio Hollands Midden gaan wijkagenten vaak mee met de brandweer als die op bezoek gaan bij de horeca. Daarbij wordt o.a. gekeken naar brandveiligheid en vluchtwegen.

Daarnaast kent de regio Hollands Midden in de gemeente Katwijk en Noordwijk zogeheten susploegen. Een beetje vergelijkbaar met Marokkaanse buurtvaders, worden deze ploegen ingezet door een aantal horecagelegenheden in en om het horecaconcentratiegebied.

De verplichting tot het inzetten van susploegen en details hiervan wordt jaarlijks geregeld in het convenant tussen horeca en gemeenten. De leden van een susploeg houden toezicht op de openbare ruimte in en om Het concentratiegebied

De leden van de susploeg hebben tot taak het publiek in het uitgaansgebied, indien noodzakelijk, verbaal tot kalme te manen, zowel voor wat betreft gedrag, als voor wat betreft verbale uitingen. Voorts is het hun taak personen aan te spreken op ongewenste gedragingen zoals urineren in het openbaar, gevaarlijk verkeersgedrag, vandalisme e.d..

Ze zijn voor iedereen herkenbaar en hebben dezelfde bevoegdheden als elke burger (o.a. aanhouding op heterdaad). Voor de onderlinge communicatie en communicatie met de politie maken de leden van de susploegen gebruik van de portofoons.

Ook Limburg-Noord kent sus-teams. Met de verruiming van de openingstijden Veldstaat en Stationsplein in Roermond wordt er voortaan op vrijdag- en zaterdagavond een 'sus-team' ingezet op initiatief van de deelnemende horecaondernemers. Van de medewerkers van het susteam, ook wel sfeerbeheerders genoemd, wordt verwacht dat zij de groepen jongeren die na het uitgaan huiswaarts keren, begeleiden. De politie werkt nauw samen met het team en is heel positief over het initiatief. Met het project 'staproutes' begeleidt de politie ook zelf zoveel mogelijk de huiskerende jeugd door op bepaalde knooppunten zichtbaar aanwezig te zijn.

Vanwege het groot aantal Britse militairen dat vanaf de basis in Elmpt (Duitsland) uitgaat in Roermond, is in Limburg-Noord samenwerking gezocht met de Britse military police. Deze Engelse collega's sluiten op afspraak aan bij de bestaande openbare orde patrouille (worden dus extra toegevoegd), met name op dagen die zij zelf aangeven. Dit zijn de dagen waarop grote aantallen militairen terugkomen van een uitzending en daarna het uitgaansleven ingaan. De aanwezigheid van de military police werkt heel positief bij de contacten met de Britse militairen.

6.7 Kwaliteitskring (intern en extern)

Op het gebied van horeca en veiligheid kent politie Rotterdam de zogeheten kwaliteitskring. De intentie van de kwaliteitskring is om middels 'taakaccenthouders' binnen de onderscheiden processen - DHV (directe hulpverlening), Wijkpolitie en Opsporing - aanspreekpunten te hebben die een verbinding vormen tussen horecatalaken en de collega's van deze processen. De kwaliteitskring wordt gezien als een belangrijke voorwaarde om de doelstellingen op het gebied van horeca en veiligheid te realiseren.

Politie Eindhoven werkt met kwaliteitskringen veiligheid, leefbaarheid en levendigheid per uitgaansgebied. In deze kwaliteitskringen hebben alle actoren zitting die een belang hebben bij veiligheid, leefbaarheid en levendigheid in een bepaald gebied. Denk daarbij aan actoren als gemeente, horeca-ondernemers, politie, brandweer, milieudienst en bewoners- en winkeliersverenigingen. Deze actoren komen maandelijks bijeen om elkaar te informeren, problemen te signaleren en oplossingen te bedenken.

6.8 Veiligheid in en om hotels

In Amsterdam-Amstelland is het initiatief genomen om te komen tot informatie-uitwisseling tussen hotels en politie teneinde de veiligheid in en om hotels te vergroten. Hiervoor is een overleg gestart met een aantal grotere hotels uit met name de binnenstad, Koninklijke Horeca afdeling Amsterdam en politie (buurtregie binnenstad en de projectmanager Ondernemingen en Veiligheid). Onderwerpen: informatie uitwisseling hotels onderling, informatie uitwisseling politie - hotels, allerhande onderwerpen die kunnen worden aangedragen of door hotels of door politie, voorbereiden van afsprakenkaders etc, kennen en gekend worden.

7 Preventie

7.1 Anti-discriminatie training

In de regio Amsterdam-Amstelland krijgen politiefunctionarissen anti-discriminatie trainingen door het Anne Frankhuis. Doel is politiemensen bewust te maken van discriminatie. Dit zowel om het te kunnen herkennen maar ook hoe er mee om te gaan (registratie en wettelijk kader). Als uitvloeisel van de training behoren agenten bij melding van discriminatie onderzoek uit voeren bij de horecagelegenheid waar discriminatie zou zijn gepleegd. Denk daarbij aan de samenstelling van het publiek en de sfeer in de horecagelegenheid.

In Eindhoven worden aparte 'trainingen' gegeven aan politiemensen over de uitgaanscultuur en acceptatie van gezag van verschillende bevolkingsgroepen (zoals Marokkanen en Antillianen). Deze trainingen worden gegeven door het Meldpunt Discriminatie Eindhoven.

7.2 Training portiers

In Rotterdam wordt er door de politie veel aandacht besteed aan de professionaliteit van de portiers. Denk daarbij aan aandacht voor kennis, kunde (sociale vaardigheden), wie heeft welke verantwoordelijkheden wat wordt er van ze verwacht). Door collega's van het korps wordt wet- en regelgeving aan de hand van praktische voorbeelden gedoceerd, met het doel de kwaliteit van de zowel de beveiliging als de portiers te verhogen.

Een van de nu al zichtbare uitkomsten is dat door de beveiligers bij incidenten 'slimmer' wordt geacteerd. Er wordt nu meer toegewerkt naar een aanhouding en overdracht aan de politie. Voorheen werden mensen eerder en soms met meer geweld een horecagelegenheid uitgezet.

Bij deze workshopachtige bijeenkomsten zijn ook de directieleden van de beveiligingsbedrijven uitgenodigd. De respons is erg goed en de cultuur is inmiddels zo, dat een informele bijeenkomst heeft plaatsgevonden in een discotheek met het bestuur, horecazakenondernemers, directie van beveiligingsbedrijven en hun portiers, politie (zowel horeca als bijzondere wetten) en Koninklijke Horeca Nederland. Tijdens die bijeenkomst zijn de partijen echt met elkaar in contact gekomen. De betrokken partijen weten elkaar nu beter te vinden en hebben begrip voor (en houden rekening met) elkaars belangen.

In Almere krijgen portiers van de gemeente een extra training van drie avonden gericht op het omgaan met agressie. Daarnaast wordt in de training aandacht geschonken aan de communicatie met de politie via de horecatelefoon. Er wordt over gedacht om deze training op te laten nemen in de vergunning van de horeca-ondernemer.

7.3 Deurbeleid

In Amsterdam¹⁶ zit de politie samen met Koninklijke Horeca Nederland (KHN) en een vertegenwoordiger namens de ondernemers in een panel dat klachten over deurbeleid beoordeeld. Het klachtsysteem is zo dat als er sprake is van een terechte klacht de politie altijd tot vervolging overgaat. Daarnaast volgt bij een terechte klacht een dwingend advies aan de ondernemer.

In Rotterdam is er een panel deurbeleid. In dit panel wordt door politie, ondernemers en branchevertegenwoordigers afspraken gemaakt over deurbeleid en het tegengaan van agressie aan de deur.

Ook Den Haag gaat discriminatie in de horeca aanpakken. Een stappanel controleert voortaan of discotheken en cafés eerlijk zijn in hun toelatingsbeleid. Ook kunnen stappers hun klachten kwijt bij het panel¹⁷.

In Enschede kent met een convenant deurbeleid. Daarin staan spelregels waaraan portiers, publiek en horecabedrijven zich dienen te houden en zijn onder andere afspraken gemaakt over een helder en controleerbaar toelatingsbeleid voor de horecagelegenheden. Toelating kan een buitengewoon item worden indien dit tot gevoelens van discriminatie leidt.

Met behulp van heldere en controleerbare regels wordt getracht de overlast, discriminatie en het aantal incidenten bij en rond de voordeur van de horecagelegenheden te verminderen. Bovendien wordt beoogd dat klachten op een heldere en adequate manier afgehandeld worden en de huis- en gedragsregels voor een ieder zichtbaar zijn.

7.4 Preventief fouilleren

De gemeente Leeuwarden heeft onlangs besloten om het messenverbod en het preventief fouilleren voor de binnenstad te continueren. Het messenverbod wordt met een jaar verlengd. Het preventief fouilleren door de politie tijdens uitgaansavonden wordt voortgezet.

In Zwolle is tussen horeca, politie en gemeente afgesproken dat er wekelijks volgens een roulerend schema in twee horecabedrijven op wapenbezit wordt gecontroleerd. Tot nu toe is vrijwel niemand met een wapen aangetroffen.

Om verboden wapenbezit in de horecagelegenheden te voorkomen en te bestrijden, is bij wijze van proef door de politie in Enschede op gezette tijden en na overleg met de horeca op wapenbezit gecontroleerd met handdetectoren. De proef wordt inmiddels als geslaagd beschouwd en vormt nu integraal onderdeel van het deurbeleid. De controle gebeurt aan de deur van de horecaonderneming maar niet langer door de politie, maar door de portier.

Noot 16 Zie voor meer informatie over het deurbeleid in Amsterdam de website www.deurbeleidamsterdam.nl

Noot 17 Het stappanel is een reactie op de rapportage van het Haagse project 'Mag ik er ook in?' van Bureau Discriminatiezaken.

Daarnaast zie je, in aanvulling op preventief fouilleren en het gebruik van handdetectoren in diverse horecagelegenheden het gebruik van metaal detectiepoortjes om messen en andere wapens op te sporen.

7.5 Horecakluizen

In de gemeente Amsterdam beschikt een aantal horecagelegenheden over een zogeheten discokluis of horecakluis. Deze kluisen worden tevens gebruikt bij de ingang van evenementen. In beslag genomen drugs en wapens kunnen hier veilig in worden weggeborgen. De politie leeft deze kluisen periodiek.

In Rotterdam spreekt men over afstortkluisen. Het principe is hetzelfde: bij toegangsfouillering aangetroffen goederen (verdovende middelen en (steek)wapens) kunnen worden afgestort. De kluis wordt regelmatig geleeft door politie.

7.6 Alcohol- en drugstests

Een lastig probleem is het kunnen controleren of iemand te veel gedronken heeft of drugs heeft gebruikt zodat je hem/haar de toegang tot de horeca kunt weigeren.

Op een happy-hourmiddag (vrijdags) zijn in het verleden door de politie van het team Tilburg Binnenstad alcoholtesten (Dräger alcotest) gehouden onder de voornamelijk lopende jongeren in het uitgaansgebied. Dit om ze bewust te maken van de consequenties van alcoholgebruik.

7.7 Contant geld

Bij het afstorten van geld wordt in Rotterdam gebruikt gemaakt van een beveiligde taxi : het voertuig wordt bestuurd door een beveiligder en de taxi zelf is voorzien van GPS, een safe, camera met video en mobilfoon. De ondernemer gaat in de meeste gevallen zelf ook mee.

In Almere krijgen horeca-ondernemers gerichte overvaltraining en preventieadvies. Bij het advies gaat het o.a. om voldoende verlichting (vooral aan de achterzijde van het pand), inbraakwerende afstortkluisen, geld afstorten in cashferium en het stimuleren van pinnen).

7.8 Openbaar vervoer

In Zaandam wordt ondersteuning gegeven aan Connexxion bij de afvoer van het uitgaanspubliek met de nachtbusen richting Amsterdam-Noord. Naast beveiligingsmedewerkers van Connexxion is zo mogelijk ook een koppel agenten aanwezig op de opstapplaats. Zo mogelijk worden de busen ook geëscorteerd door een politievoertuig.

7.9 Jeugdinterventieteams (JIT)

In Almere worden jeugdinterventieteams (JIT's) ingezet die overlast gevende jeugd vanuit hun woonsituatie begeleiden en ze helpen met en richting werk en/of opleiding. Gemeente, maatschappelijk werk en politie zijn actief in de JIT's.

Daarnaast is er een werkgroep jeugd en veiligheid die zich bezighoudt met overlast en bedreiging door jeugdigen en jeugdgroepen in het centrum¹⁸. In deze werkgroep hebben gemeente, maatschappelijk werk, KLPD, Halt en politie actief. Een volgende stap is het betrekken van CAD.

7.10 Audit horecagelegenheid

In Almere worden in opdracht van de beleidsgroep KVVU door politie in burger interne audits uitgevoerd in de horeca. Ze zijn daar met toestemming van de horeca en controleren of de afspraken met de horeca worden nagekomen (bijv. toelatingsbeleid, schenkbeleid, drugs in de horeca) en of de jeugd zich gedraagt (bijv. seksuele intimidatie). Er wordt gewerkt met koppels die zo'n anderhalf uur in de horecagelegenheid aanwezig zijn om te observeren. Het auditteam rapporteert aan de beleidsgroep die vervolgens actie kan ondernemen.

Voor een betere individuele beveiliging van bedrijven tegen criminaliteitsvormen participeert politie Limburg-Zuid in de Stichting Veiligheidsadviezen Keurmerken (VAK). De Stichting Veiligheids Adviezen Keurmerken (VAK) is een stichting die het keurmerk Veilig Wonen beheert. Politie Limburg-Zuid participeert in het bestuur en in de daadwerkelijke uitvoering van het keurmerk Veilig wonen. Op verzoek van het RPC Zuid-Limburg heeft deze stichting haar kennis uitgebreid naar individuele bedrijven. Zij adviseren individuele bedrijven tegen betaling van € 75,= per uur met een max. van € 150,= over beveiliging tegen criminaliteit. Dit gaat van hang- en sluitwerk tot alarm-installatie, camera's, sociale veiligheid, snoeien struiken, graffiti etc.

7.11 Scholing 'horecapolitie'

Als uitvloeisel van de kwaliteitskring horeca, wil politie Rotterdam toe naar regionale scholing op het gebied van de horecawet en regelgeving. Met name het handhavingsarrangement is een belangrijk instrument en dat vraagt om consequente eenduidige handhaving.

In 's-Hertogenbosch wordt gewerkt met een vaste club van 30-35 man/vrouw. Elk jaar worden ten behoeve van dit horecadetachment één of twee opleidingsdagen georganiseerd door de eigen IBT-docenten. Deze opleiding is door de regio zelf ontwikkeld.

Noot 18 Bij het hanteren van de Beke-indeling in jeugdgroepen is gebleken dat Almere 60 overlastgevende groepen kent, waarvan 2 crimineel.

Politie Eindhoven heeft in het verleden in samenwerking met het PIOG (Politie Instituut voor Openbare Orde en Gevaarsbeheersing) een toegepaste opleiding ontwikkeld van een week. Recent heeft politie Eindhoven samen met regio Limburg-Noord speciale horeca trainingen ontwikkeld binnen het programma van de Integrale Beroepsvaardigheids Trainingen. Met deze specifieke trainingen worden politiemedewerkers getraind om op de juiste manier te surveilleren en op te treden in uitgaansgebieden. Daarbij is ook aandacht is voor het omgaan met uitgaansgeweld. Deze trainingen worden in het IBT-centrum gegeven, maar ook op locatie, bijvoorbeeld in een discotheek of café in het uitgaansgebied waarbij casussen worden uitgewerkt. Op locatie worden ook zoveel mogelijk partners betrokken bij de training.

Politie Drente en Groningen maken gebruik van de diensten van een oud PIOG-medewerker voor het geven van gerichte horeca-opleidingen op locatie. Die voor zowel het straatpersoneel als voor leidinggevenden. Er wordt gestart met een training voor leidinggevenden. Daarna volgt een driedaagse training voor complete teams of delen daarvan, dus inclusief de leidinggevenden. De training is gericht op politieoptreden in geweldsituaties waarbij meer dan twee medewerkers moeten worden ingezet. Het richt zich eigenlijk op politieoptreden onder leiding van een chef.

7.12 Schouwen

In Almere organiseren politie en gemeente twee keer per jaar een schouw van het openbaar gebied (één keer overdag en één keer 's avonds). Hierbij wordt een checklist gehanteerd. Aan deze schouw nemen zowel winkeliers als horeca-ondernemers deel.

8 Toezicht

8.1 Zichtbaar aanwezig

Om te voorkomen dat problemen optreden en om snel op te kunnen treden als er toch iets gebeurt, is de politie doorgaans zichtbaar aanwezig in een horecagebied. Het formele doel hiervan is uiteraard het handhaven van de openbare orde.

In veel regio's wordt in het uitgaansgebied gewerkt met politie te voet. In Apeldoorn en Eindhoven dragen politiemedewerkers ter vergroting van de zichtbaarheid gele hesjes met de opdruk 'POLITIE'¹⁹.

8.2 Horecadetachment

Kennen en gekend worden is natuurlijk een bekend motto. Dat betekent niet alleen vaste aanspreekpunten (zie communicatie) maar ook inzet op straat van vaste mensen. In Eindhoven heeft men daarom een zogeheten horecadetachment bestaande uit een vaste kern van 4 buurtbrigadiers en 8 projectleiders (brigadier of hoofdagent) die precies weten wat er in het Eindhovense uitgaansleven speelt. Op uitgaansavonden zijn van deze vaste kern altijd 2 projectleiders aanwezig, die de aansturing verzorgen van 22 man/vrouw op straat en de 2 beredenen en de 2 hondengeleiders.

In Zaandam is voor verdere optimalisering van de werkzaamheden gezocht naar een vaste kern van politiemedewerkers welke naast de aangewezen brigadiers ieder weekeinde deel uit maken van de voetsurveillance. Het doel hiervan is de kennis en vaardigheden binnen het gebied te vergroten.

In Roermond is een vast team van politiemedewerkers geformeerd dat op de vrijdag- en zaterdagavond toezicht houdt in het centrum. Dit team bestaat uit twintig personen die een speciale opleiding hebben gehad en een keer per drie maanden een afgestemde training krijgen. Tijdens de uitgaansavonden zijn vier personen zichtbaar aanwezig (opvallende gele hesjes), wat preventief werkt maar ook zorgt voor herkenbaarheid bij incidenten. Door de permanente aanwezigheid van de politie en het cameratoezicht worden vechtpartijen in een zeer vroeg stadium ontdekt en de kop ingedrukt.

Op zaterdag is er ook een speciale openbare orde patrouille met vaste politiemedewerkers in Venlo die zijn opgeleid en worden getraind voor dit gedeelte van hun werk. Er is een poule van 16 medewerkers en 4 coördinatoren. Elk weekend worden vier personen, waaronder twee medewerkers van het biketeam, ingezet en twee coördinatoren. Ze maken vaak een ronde langs verschillende kasteleins, van wie een groot aantal het rechtstreekse nummer heeft van de openbare orde telefoon. In geval van calamiteiten zijn de lijnen kort.

Noot 19 Horecaportiers dragen in Apeldoorn standaard een blauw hesje.

8.3 Samenwerking met portiers en horeca-ondernemers

Samenwerking tussen politie en portiers en horeca-ondernemers komt veel voor. In Eindhoven voert de politie een aantal maal per jaar overleg met horecaondernemers en portiers om gezamenlijk oplossingen te verzinnen. Vanuit het OM schuift een Officier van Justitie aan bij dit overleg. Dankzij het overleg is er een goede samenwerking met portiers. Zo worden lastige klanten niet zomaar terug op straat gezet en helpen portiers mee om de orde op straat te handhaven als de politie ergens ingrijpt.

In navolging van een convenant toezicht openbare ruimte tussen politie, bestuursdienst (directie veiligheid), ondernemers, particuliere beveiligers en stadstoezicht wil politie Rotterdam met horecagerelateerde partners een convenant afsluiten. De opzet is erop gericht om afspraken op het gebied van toezicht, tolerantie, gastheerschap maar zeker ook handhaving te maken.

In Zwolle is om de samenwerking tussen politie en portiers verder te stroomlijnen een beschrijving opgesteld waaruit blijkt wat de verantwoordelijkheden van de portiers zijn (op straat) en waar deze ophouden.

8.4 Controle op 'kwaliteit' portiers

In Dordrecht zijn er op vrijdag- en zaterdagavond koppels van politieagenten actief. Zij controleren o.a. of de beheerders van horecagelegenheden (die op de vergunningen staan) aanwezig zijn, houden controle op sluitingstijden en houden bij sluiting van de diverse horecagelegenheden toezicht op een rustig verloop van het publiek dat vertrekt (in eerste instantie zijn de portiers c.q. horeca-exploitanten hiervoor verantwoordelijk).

In Zaandam mogen vanaf 1 maart 2006 mogen uitsluitend gekwalificeerde portiers die in dienst zijn van een erkend beveiligingsbedrijf hun werkzaamheden uitvoeren. Vanaf die datum vinden er wekelijks door de politie controles plaats en zonodig wordt handhavend opgetreden. Zo worden niet gekwalificeerde portiers verwijderd en krijgen onwillende horecaondernemers een proces-verbaal.

8.5 Cameratoezicht

In veel uitgaansgebieden wordt gebruik gemaakt van cameratoezicht. Vooral in grotere steden (bijvoorbeeld Utrecht en Rotterdam) worden de beelden live uitgekeken. Dit verhoogt de pakkans en daarmee wordt plegen strafbaar feit minder 'aantrekkelijk'.

Als er live wordt uitgekeken, kan het zijn dat de politie dit doet. In Zaandam wordt de inzet van politiekoppels op straat ondersteund door cameratoezicht. Met name op de zaterdagavond worden de beelden live bekeken door gekwalificeerde politiemensen die bij waarneming van strafbare feiten of wanordelijkheden een regisserende rol vervullen in de aansturing en aanpak daarvan.

In Groningen wordt geëxperimenteerd met camera's met microfoon die agressie kunnen detecteren. Het systeem staat ook aan buiten de uren dat de beelden niet uitgekeken worden (uitkijken gebeurt op donderdag, vrijdag en zaterdag van 2300 tot 0700 uur). Bij agressieve geluiden wordt een signaal afgegeven aan de meldkamer dat er mogelijk iets aan de hand is. Volgens kunnen de beelden in de meldkamer bekeken worden.

Het live toezicht door een speciaal opgeleide camerabedienaar (medewerker stadstoezicht uit een poule van vier medewerkers) tijdens uitgaansavonden in Roermond zorgt ervoor dat vechtpartijen en opstootjes in een vroeg stadium ontdekt worden en doorgespeeld aan de aanwezige politiepatrouilles. De beelden worden uitgelezen op het politiebureau en bij incidenten kan vanuit de meldkamer direct worden meegekeken door de politie. Op het moment dat de aanwezige politie in een ander hoek van het gebied zit, zijn de camera's de ogen van de politie op dat moment. De beelden worden ook gebruikt voor de opsporing van daders van strafbare feiten. Regelmatig levert dit beelden op van de dader(s) waardoor al de nodige zaken zijn opgelost. In Venlo is er op zaterdagavond permanent cameratoezicht door twee opgeleide stadswachten. Dit gebeurt overigens ook op Duitse feestdagen en evenementen in verband met de toestroom van dagtoeristen. Zij wonen de briefings bij, zodat ze weten waar ze op moeten letten. Bij incidenten wordt er ingezoomd, waardoor een goed signalement kan worden doorgegeven aan de openbare orde patrouilles. Er is een directe verbinding met de coördinator van de openbare orde patrouille en indien nodig kan een printje worden gemaakt van verdachte personen die wordt uitgereikt aan de openbare orde patrouille.

8.6 Biketeam

Politiefunctionarissen op de fiets worden ingezet ter controle en handhaving van de openbare orde tijdens uitgaansavonden en evenementen in de binnenstad van verschillende grote steden (bijv. Enschede en Venlo). Het moge duidelijk zijn dat fietsers zich snel en stil door het centrum kunnen bewegen.

9 Eenvoudige repressie

9.1 Bejegeningsprofiel

Veel politiekorpsen werken met een zogeheten bejegeningsprofiel. Behalve vanuit professioneel oogpunt (weten hoe op te treden als politie) is het ook handig richting publiek (weten waar je aan toe bent). Zo hanteert politie Eindhoven het uitgangspunt 'streng doch rechtvaardig'. Bij incidenten worden verdachten snel afgevoerd en vindt de intake altijd plaats op het bureau (wat veel discussie op straat voorkomt).

9.2 Oproeping

Bij het constateren van overlast in de binnenstad van Enschede kan de politie de overtreder een "oproeping" uitreiken. Deze oproeping, die bij constatering van de overtreding wordt uitgeschreven door de verbalisant, geeft naast de personalia van de verdachte en een beschrijving van de feitelijke gegevens, tevens de zittingsdatum en zittingstijdstip, waarop de verdachte zich voor de kantonrechter te Enschede moet verantwoorden. Met het openbaar ministerie zijn afspraken gemaakt ten aanzien van het vervolgtrajecten bij verbalisering (lik-op-stuk-beleid).

9.3 Gebiedsontzegging

In Almere laat men gebiedsverboden (een APV aangelegenheid) altijd samen laten gaan met collectieve horecaontzeggingen (die worden uitgereikt door de horeca). In theorie kan iemand namelijk een biertje drinken in de horeca terwijl er een gebiedsverbod tegen hem is.

Volgens de gemeente Almere straf je iemand tijdens het uitgaan het meest als hij/zij niet meer in de horeca wordt toegelaten (een nachtje in de cel zou zelfs 'goed' voor zijn iemands imago). Het zou daarom zeer effectief zijn om iemand gedurende een bepaalde periode de toegang tot alle horecagelegenheden te ontzeggen. De politie zou hierbij als secretaris kunnen optreden.

In Groningen treedt binnenkort een APV artikel in werking waarmee personen die niet voor strafrechtelijk onderzoek vastgehouden kan worden op het bureau een verblijfsverbod opgelegd kunnen krijgen.

In Limburg-Noord is de burgemeester in een aantal gemeenten (bijvoorbeeld in Roermond en Helden) op basis van de APV bevoegd besluiten te nemen inzake gebiedsontzeggingen (op bepaalde plaatsen) in de betreffende gemeente. De gebiedsontzegging wordt gehanteerd als een andere aanpak zoals het waarschuwen voor ongewenst gedrag en, indien van toepassing, het verbaliseren van dergelijk gedrag geen effect hebben gehad, betrokkene doorgaat dan wel dreigt door te gaan met het verstoren van de openbare orde en de ernst van het strafbare feit de toepassing van dit middel wenselijk maakt.

9.4 Samenscholingsverbod

In Zwolle kent men al enige jaren het VOS-project (Veilig op Straat). Een onderdeel hiervan vormt het samenscholingsverbod. Voor de politie biedt dit een mogelijkheid om op te treden tegen groepen (vanaf 2 personen) indien overlast van de openbare orde wordt geconstateerd.

9.5 Blowverbod

In de Mercatorbuurt in Amsterdam was sprake van veel overlast en geweld door blowende rondhangende jongeren. Het ging hier met name om jongeren onder de 18 die vanwege hun leeftijd niet welkom zijn in coffeeshops, maar die via oudere vriendjes wel aan softdrugs wisten te komen. Om deze problematiek aan te pakken is een blowverbod ingesteld.

Inmiddels is het blowverbod definitief opgenomen in de APV van Amsterdam. Het is nu mogelijk voor stadsdelen om een gebied aan te wijzen waar de problematiek heerst, zodat in dat gebied het blowverbod kan worden gehandhaafd door de politie.

9.6 Verbod op drinken in het publiek domein

Vanaf 2004 is er een verbod om in het centrum van Zaandam alcoholhoudende drank te nuttigen op de openbare weg (exclusief terrassen). Dit vanwege de overlast die werd veroorzaakt door groepjes 'voordrinkers' in het uitgaansgebied. Met name in de avonden en nachten van de weekenden wordt verbaliserend opgetreden tegen overtreders van dit verbod.

Toen in het voorjaar van 2006 bleek dat bij weinig mensen bekend was dat er een alcoholverbod gold, zijn door de gemeente Zaanstad bij alle ingangen van het gebied bordjes geplaatst waarop het verbod wordt aangegeven. De komende jaren zal de politie met name in de weekenden dit gebod handhaven.

Op basis van de APV geldt binnen verschillende gemeenten in de regio Limburg-Noord waaronder Venlo en Roermond een verbod op drinken (op bepaalde plaatsen) in het publieke domein. Dit met uitzondering van terrassen en andere gekozen gebieden.

9.7 Gebodsborden met vermelding boete

In Eindhoven zijn in het uitgaansgebied overal borden zichtbaar die duidelijk maken dat wildplassen en het meenemen van glaswerk²⁰ naar buiten verboden is. Tevens wordt vermeld wat de boete is bij overtreding.

Noot 20 Naar aanleiding van een aantal steekincidenten met glas in de horeca in Eindhoven is in overleg met de georganiseerde horeca-ondernemers (circa 85 % van het totaal) besloten om over te gaan op veiligheidsglas. Die horeca-ondernemers die geen deel uitmaken van het georganiseerd verband en niet willen overgaan tot veiligheidsglas, worden via de horecavergunning verplicht tot aanschaf. Verder is in de horecavergunningen opgenomen dat er voor 2000 uur geen happy hours gehouden mogen worden.

9.8 Verbod op messen en steekwapens

Almere gaat naar aanleiding van een aantal steekincidenten een verbod in de APV opnemen op het meenemen van alle soorten messen (ook normale zakmessen) en steekwapens (priemen, schroevendraaiers) in de horeca en in het openbaar domein in het horecagebied.

10 Complexe repressie

10.1 Screening vergunningaanvrager

In de regio Amsterdam-Amstelland adviseert de politie het bestuur via een standaard procedure over personen die een vergunning aanvragen voor een horecagelegenheid. Dit geldt voor alle horeca vergunningaanvragen in de gehele regio.

10.2 Opsporing en onderzoek

In de politie regio Amsterdam-Amstelland wordt gericht onderzoek gedaan naar criminele organisaties in en rond de horeca door districtsrecherche en regionale recherche. Een afgeleide hiervan is het onderzoek naar Amsterdamse Beroeps Criminelen. Bij dit laatste wordt bijvoorbeeld gekeken naar criminelen die zich schuldig maken aan afpersing of die de horeca als domicilie hanteren.

10.3 Horeca Interventieteam (HIT)

Het Horeca Interventieteam (HIT) in Amsterdam-Amstelland²¹ bestaat uit een samenwerkingsverband tussen politie, Douane en Belastingdienst. Op verzoek van wijkteams of districten voert dit team onderzoek uit naar verdachte horecagelegenheden. Het HIT controleert standaard alle coffee-shops.

10.4 Aanpak 'verkeerd' publiek

Wanneer in Rotterdam een ondernemer geconfronteerd wordt met 'verkeerd' publiek en daardoor goede klanten kwijtraakt, worden afspraken gemaakt met de politie over een gerichte en gezamenlijke aanpak van de 'foute' groep. De ondernemer moet dan wel aan een aantal voorwaarden voldoen²².

De politie helpt de ondernemer actief door extra toezicht en acties om de foute klanten het verblijf in de onderneming onaantrekkelijk te maken (bijvoorbeeld door ze uit de anonimiteit te halen). Indien er indicatie is van bijvoorbeeld het dealen van drugs, worden teams ingezet om de drugsdealers te onderscheppen. In de praktijk is gebleken dat met deze gerichte aanpak foute klanten binnen een week weg zijn.

Noot 21 Politie Zaanstad is ook bekend met het fenomeen Horeca Interventieteam. Deze teams waar onder andere de Belastingdienst, brandweer en Koninklijke Horeca Nederland deel van uitmaken, voeren controles uit in de horeca (bijv. illegale prostitutie, schenken van alcohol aan minderjarigen, gebruik/verkoop drugs). Er zijn al meerdere processenverbaal opgemaakt tegen horeca-ondernemers die bezoekers binnen hadden onder de leeftijd van 16 jaar alwaar alcohol aan verstrekt werd. Politie Zaanstad is bij deze controles ter assistentie aanwezig.

Noot 22 Als voorwaarden gelden o.a. dat de onderneming goed bekend moet hebben gestaan; dat de onderneming een goede klantenkring heeft gehad; en de ondernemer actief en tijdig aan de bel trekt bij de politie.

10.5 Aanpak stelselmatige geweldpleger

In Den Haag zorgt een kleine groep gewelddadige personen voor veel overlast. Deze groep 'stelselmatige geweldplegers'²³ is verantwoordelijk voor een groot deel van de geweldsdelicten. Zij maken zich vooral schuldig aan bedreiging, mishandeling, moord- en doodslag (of poging daartoe).

Binnen de 'nieuwe' persoongerichte aanpak stelselmatige geweldplegers werken de volgende organisaties samen: politie, OM, reclassering, Leger des Heils, Parnassia (psycho-medisch centrum), GGZ en gemeente Den Haag. Samen vormen ze de keten in de aanpak van de geweldplegers. Iedere partner heeft daarbij een eigen rol in het verminderen van het aantal geweldplegers en het voorkomen van recidive.

10.6 Vertrouwenspersoon

RPC Limburg-Zuid heeft een vertrouwenspersoon voor bedrijven die met welke vorm van criminaliteit dan ook te maken hebben maar die hiervoor nog niet de politie of andere instanties (rechter etc.) voor willen inschakelen. Veelal willen deze bedrijven eerst een goed onderbouwd advies en eventuele gevolgen en risico's. Het gaat vooral om bedrijven die vooralsnog eerst nader onderzoek willen vanwege mogelijk imagoschade, angst etc. De vertrouwensman is actief vanaf september 2005 en heeft inmiddels meer dan 115 serieuze individuele adviezen naar bedrijven uitgebracht. De dienst van de vertrouwensman zijn kosteloos voor het bedrijfsleven. De kosten worden gedragen door de Kamer van koophandel en de provincie Limburg.

10.7 Integraal toezicht horecagelegenheden

Toezicht op de vergunningen van een horecagelegenheid wordt door verschillende partijen verricht. Daarbij treedt de politie met name op bij overtredingen van de vergunningen. De politie houdt ook (bestuurlijk) toezicht op horecagelegenheden maar deelt die verantwoordelijkheid met andere partijen.

In Amsterdam werken het stadsdeel Centrum en een aantal betrokken gemeentelijke diensten nu in een pilot met politie samen om afstemming tussen ieders activiteiten te bewerkstelligen.

Noot 23 Stelselmatige geweldplegers zijn personen die in het afgelopen jaar drie of meer geweldsmisdrijven hebben gepleegd, of twee geweldsmisdrijven in het voorgaande jaar én meer dan drie geweldsmisdrijven in hun hele criminele carrière.

Bijlagen

Bijlage 1 Respondenten

Ton Beliën - netwerkinspecteur - Dommelkwartier & Stratumseind
politie Eindhoven

Bernard Cloosterman – accountmanager bedrijfsleven en veiligheid
politie Gelderland-Midden

Maaïke van den Berg – beleidsmedewerker integrale veiligheid - regionaal
bedrijfsbureau
politie Noord- en Oost-Gelderland

Peter Gigengack – ketenregisseur - projectbureau integrale veiligheid
politie Noord-Holland-Noord

Rintje Groen – projectleider RPC Drenthe
politie Drenthe

Willem Hovestad – buurtbrigadier - afdeling Centrum
politie Eindhoven

Gideon Huijsse – chef (inter)nationale betrekkingen & innovatie
politie Hollands Midden

Harrie Kessels – procesmanager RPC Zuid-Limburg
politie Limburg-Zuid

Nico Korremans – coördinator RPC Midden- en West-Brabant
politie Midden- en West-Brabant

Ronald Memelink – directeur Stichting Veiligheidszorg IJsselland
politie IJsselland

Angela van Mersbergen – accountmanager veiligheid en bedrijfsleven
politie Limburg-Noord

Heleen Mulder – beleidsmedewerker OOV
gemeente Zwolle

Henk van der Noll – wijkagent - team Centrum
politie Almere

Hans Papeveld – accountmanager bedrijven en veiligheid
politie Utrecht

Karin van der Ploeg – accountmanager horeca en veiligheid
politie Amsterdam-Amstelland

Roel Post – buurtagent – team Dordrecht-Centrum
politie Zuid-Holland-Zuid

Jan Quinten – beoogd projectleider - Stichting Criminaliteitsbeheersing
Twente

Peter Riggers – beleidsmedewerker horecazaken
politie Rotterdam-Rijnmond

Paul Reijenga – landelijk overvallencoördinator
Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)

Han Roordink – projectleider Stichting Criminaliteitsbeheersing Twente
politie Twente

Peter van der Steen – taakaccenthouder horeca – team Zaandam-Centrum
politie Zaanstreek-Waterland

Simone Steendijk – districtchef Noord
politie Rotterdam-Rijnmond

Richard Telderman – veiligheidsmanager Almere Centrum
gemeente Almere

Peter de Wolf – beleidsmedewerker
Koninklijke Horeca Nederland

Bijlage 2 Inventarisatieformulier

Contactgegevens

Naam	
Functie	
Regio	
E-mail	
Telefoon	

Best practices

delict	dadergericht	slachtoffergericht	situatiegericht
inbraak ²⁴			
vernietiging ²⁵			
overvallen ²⁶			
diefstal ²⁷			
geweld ²⁸			
overig ²⁹			
overlast ³⁰			

Noot 24 Wat betreft inbraak wordt een onderscheid gemaakt tussen inbraak in gebouwen en inbraak in bedrijfswagens.

Noot 25 Onder vernielingen wordt verstaan het opzettelijk beschadigen van bezittingen van bedrijven waarbij de dader niet handelt uit winstbejag. Het kan hierbij gaan om opzettelijke vernieling, brandstichting, of het aanbrengen van graffiti aan bedrijfsgebouwen, op transportmiddelen of andere eigendommen.

Noot 26 Als wat betreft overvallen de landelijke lijn wordt gevolgd, dan volstaat een verwijzing naar deze landelijke lijn. Over dit onderwerp zal apart contact gelegd worden met de landelijk overval coördinator.

Noot 27 Onder diefstal wordt verstaan het wegnemen van zaken die eigendom zijn van het bedrijf. Het kan hierbij zowel gaan om diefstal door het eigen personeel of om diefstal door derden.

Noot 28 Onder geweldsdelicten wordt verstaan voorvallen zoals mishandeling, bedreiging, beroving, afpersing, agressief gedrag of een zedendelict.

Noot 29 Onder de categorie overig vallen delicten als oplichting en fraude en wanbetaling (17%) worden het meest genoemd.

Noot 30 Denk hierbij aan overlast door drugsgebruik en hangjongeren.

Horeca-specifieke risicofactoren

delict	
inbraak ³¹	Aanwezigheid contact geld (vooral bij snackbars en cafés)
vernietiging ³²	Veel mogelijke daders aanwezig (jong en gevoelig voor groepsgedrag) Gebruik van alcohol en/of drugs Anonieme omgeving Vervuilde of beschadigde omgeving (in de horecagelegenheid of in het uitgaansgebied)
overvallen ³³	(vermeende) aanwezigheid van contact geld (vooral bij snackbars en maaltijdbezorgers) open en toegankelijke karakter van de sector openingstijden
diefstal ³⁴	
geweld ³⁵	Veel mogelijke daders aanwezig (jong en gevoelig voor groepsgedrag) Gebruik van alcohol en drugs
overig ³⁶	
overlast ³⁷	Anonieme omgeving Veel mogelijke daders aanwezig (jong en gevoelig voor groepsgedrag)

Noot 31 Wat betreft inbraak wordt een onderscheid gemaakt tussen inbraak in gebouwen en inbraak in bedrijfswagens.

Noot 32 Onder vernielingen wordt verstaan het opzettelijk beschadigen van bezittingen van bedrijven waarbij de dader niet handelt uit winstbejag. Het kan hierbij gaan om opzettelijke vernietiging, brandstichting, of het aanbrengen van graffiti aan bedrijfsgebouwen, op transportmiddelen of andere eigendommen.

Noot 33 Als wat betreft overvallen de landelijke lijn wordt gevolgd, dan volstaat een verwijzing naar deze landelijke lijn. Over dit onderwerp zal apart contact gelegd worden met de landelijk overval coördinator.

Noot 34 Onder diefstal wordt verstaan het wegnemen van zaken die eigendom zijn van het bedrijf. Het kan hierbij zowel gaan om diefstal door het eigen personeel of om diefstal door derden.

Noot 35 Onder geweldsdelicten wordt verstaan voorvallen zoals mishandeling, bedreiging, beroving, afpersing, agressief gedrag of een zedendelict.

Noot 36 Onder de categorie overig vallen delicten als oplichting en fraude en wanbetaling (17%) worden het meest genoemd.

Noot 37 Denk hierbij aan overlast door drugsgebruik en hangjongeren.

Bijlage 3 Relevante websites

www.hetccv.nl (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) dossier 'uitgaan en recreëren'

www.nicis.nl (Kennisinstituut Grote Steden) dossier 'veilig ondernemen' (een van de dossiers onder het thema 'veiligheid')

www.eenveiligamsterdam.nl (website over het veiligheidsbeleid in de gemeente Amsterdam) zie dossier 'uitgaan en vrije tijd'

www.rotterdamveilig.nl (website over het veiligheidsbeleid in de gemeente Rotterdam) zie thema 'ondernemers' onder de kop 'Wat doen wij' en 'Tips veilig uitgaan' onder de kop 'Wat kunt u doen'

www.utrecht.nl (gemeente Utrecht) zie onder 'Openbare orde en veiligheid' (een subdossier van 'Zorg, Welzijn en Veiligheid') het thema 'Veilig Utrecht' en daarbinnen het onderdeel 'veilig uitgaan binnenstad'

www.nederlandveilig.nl (veiligheidsprogramma van de rijksoverheid) zie onder de kop 'Wat kunt u doen?' het thema 'veilig uitgaan'

www.kamervankoophandel.nl (overkoepelende site van de Kamers van Koophandel) zoeken onder de term 'veilig uitgaan'

www.lbr.nl (Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie) zie onder 'alle dossiers' het dossier 'horeca' (vooral deurbeleid)

www.horeca.org (Koninklijke Horeca Nederland) zoeken onder de term 'veilig' en onder menu 'A-Z index' het thema 'veiligheid'

www.kenniscentrumhoreca.nl (Bedrijfschap Horeca en Catering) in de Kennisbank wordt bij de zoekterm 'veiligheid' verwezen naar een jaarlijkse enquête waaruit een 'waardering veiligheid' per sector volgt

Bijlage 4 Quick scan horeca (politie Rotterdam)

Horecapanden Scan Formulier

Datum:	tijd:	Depersnrs:	/		
Zaaknaam:		Adres:			
Bijzonderheden					
Exploatievergunning	Exploatievergunning aanwezig ☐ ja ☐ nee Is exploitant of beheerder aanwezig ☐ ja ☐ nee (<i>wie treedt namens op</i>) Personalia; Conf. i.d. ☐ nee ☐ ja Tel.nr.inrichting: _____ Gsm: _____				
Feitelijk gebruik	Is de feitelijk exploitatie in overeenstemming met de vergunning Bijv. restaurant geen furnuis discotheek ipv cafe/restaurant ☐ ja ☐ nee, wat valt op t.a.v. gebruik Personeel aanwezig ☐ ja ☐ nee bediening ☐ ja ☐ nee keuken ☐ ja ☐ nee portier ☐ ja ☐ nee anders, nl _____				
Algemene indruk	Buiten de inrichting en directe omgeving ☐ dure auto's, ☐ dealers, ☐ camera's observatie omgeving, ☐ geluidsoverlast, ☐ vervuiling omgeving, ☐ parkeergedrag ☐ overlast jeugd, ☐ overlast bezoekers ☐ veel korte bezoeken ☐ overig; _____				
Incidenten	Zijn er incidenten bekend bij buurtbewoners; ☐ ja ☐ nee ; Wat is in de buurt bekend over de inrichting; Is dit bij de exploitant ☐ onbekend ☐ bekend, acties ; _____				
Bezoekers	samenstelling bezoekers : hoeveel: (m) _____ (v) jeugd ☐ ja ☐ nee slecht gevoel (foute bezoekers) ☐ ja ☐ nee Is de ondernemer/exploitant de klanten en portiers "de baas" ☐ ja ☐ nee (wie heeft het feitelijk voor het zeggen in de inrichting) Opmerkingen; _____				
Aandacht POLITIE	Geeft het bezoek aanleiding voor nader onderzoek of horeca-controle; ☐ ja ☐ nee Is een integrale controle op korte termijn; ☐ ja ☐ nee ☐ noodzakelijk Diensten; ☐ VD ☐ contr. Voedsel en Waren Aut. ☐ So Za / UWV ☐ Bel. Dienst ☐ Bouw en woning toez. ☐ Politie bijzondere dienst ☐ Andere _____				
Vastleggen info	Bedrijf koppelen en in een X-pol registratie e.e.a. vastleggen <table border="1"> <tr> <td>Nummer</td> <td>code 00Hore</td> </tr> </table> Extra aandacht nodig ☐ ja ☐ nee			Nummer	code 00Hore
Nummer	code 00Hore				